

SYMPTOMY DYSLEKSJI ROZWOJOWEJ na różnych przedmiotach szkolnych

Opracowała – E. Hołownia – terapeuta pedagog

Do terminu "dysleksja" dodaje się czasem określenie "rozwojowa" dla zaznaczenia, że trudności występują od początku nauki pisania i czytania a nie są wynikiem utracenia tych już posiadanych umiejętności np. na skutek uszkodzenia mózgu (wótczas mówimy o aleksji i (lub) agrafii). Termin "dysleksja rozwojowa" obejmuje kilka rodzajów zaburzeń

DYSLEKSJA - trudności w czytaniu (zaburzenia zarówno tempa i techniki czytania jak i stopnia rozumienia treści).

DYSGRAFIA -niski poziom graficzny pisma (brzydkie, "koślawe" litery, trudności z utrzymaniem się w liniaturze, nierówne litery w wyrazach).

DYSORTOGRAFIA - trudności z opanowaniem poprawnej pisowni (dziecko popełnia błędy - nie tylko ortograficzne - mimo dobrej znajomości zasad pisowni).

GŁĘBOKA DYSLEKSJA ROZWOJOWA - brak jest szczegółowej charakterystyki tej postaci głębokich zaburzeń. Można zaproponować tu podstawowe kryterium rozpoznania, takie jak: zatrzymanie się na poziomie czytania elementarnego i nie osiągnięcie poziomu czytania zaawansowanego lub opóźnienie o 3-4 lata w zakresie umiejętności czytania. Tak poważnym zaburzeniom czytania zwykle towarzyszą równie poważne zaburzenia opanowania poprawnej pisowni.

Inną postać tych zaburzeń cechuje istotne opóźnienie w czytaniu przy bardzo nasilonych trudnościach w pisaniu zarówno w zakresie poprawności pisowni, jak i budowania wypowiedzi na piśmie, błędów stylistycznych i interpunkcyjnych (w klasyfikacji DSM-IV określa się je jako zaburzenia ekspresji pisania).

Kryterium takiego podziału jest charakter obserwowanych zaburzeń w czytaniu i pisaniu (czyli rodzaj najczęściej spotykanych objawów).

U dzieci z dysleksją zazwyczaj stwierdza się zaburzenia percepcji wzrokowej, słuchowej oraz integracji percepcyjno-motorycznej. W związku z tym niektórzy autorzy wyróżniają następujące typy dysleksji:

DYSLEKSJA TYPU WZROKOWEGO - u jej podłoża leżą zaburzenia percepcji i pamięci wzrokowej powiązane z zaburzeniami koordynacji wzrokowo-ruchowej i ruchowo-przestrzennej.

DYSLEKSJA TYPU SŁUCHOWEGO - uwarunkowana zaburzeniami percepcji i pamięci słuchowej dźwięków mowy, najczęściej powiązana z zaburzeniami funkcji językowych.

DYSLEKSJA INTEGRACYJNA - kiedy to poszczególne funkcje nie wykazują zakłóceń, natomiast zaburzona jest koordynacja, czyli występują zaburzenia integracji percepcyjno-motorycznej.

DYSLEKSJA TYPU MIESZANEGO - gdy występują jednocześnie zaburzenia w percepcji i pamięci słuchowej, pamięci i percepcji wzrokowej, wyobraźni przestrzennej. Trudności w nauce można zaobserwować na różnych przedmiotach szkolnych, zależnie od utrzymujących się dysharmonii rozwojowych. Poniżej przedstawiono bardzo szeroki zakres symptomów trudności w uczeniu się, jednak nie wszystkie one występują jednocześnie.

U uczniów z problemami dyslektycznymi trudności występują na wszystkich przedmiotach. Poniżej podaję zestawienie symptomów na poszczególnych przedmiotach.

Zakres	Symptomy
Język polski	<p>Czytanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> wolne tempo czytania (czasem jedyne objawy trudności w czytaniu); trudności ze zrozumieniem i zapamiętaniem czytanego tekstu; niechęć do czytania długich tekstów i grubych książek. <p>Pisanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> nieprawidłowa pisownia – dominują błędy ortograficzne lub tylko błędy ortograficzne pomimo znajomości zasad pisowni (czasem jest to jedyny rodzaj trudności); trudności z organizacją tekstu (pisanie wypracowań); robienie błędów gramatycznych; trudne do odczytania odręczne pismo.
Języki obce	<ul style="list-style-type: none"> trudności z poprawnym pisaniem pomimo dobrych wypowiedzi ustnych; trudności z budowaniem wypowiedzi słownych; trudności z zapamiętywaniem słówek; trudności z odróżnianiem podobnych wyrazów; nieprawidłowa wymowa; trudności z rozumieniem i zapamiętywaniem tekstu mówionego lub nagranego na taśmę; kłopoty z zapisem wyrazów w poprawnej formie gramatycznej.
Matematyka	<p>Arytmetyka:</p> <ul style="list-style-type: none"> błędne zapisywanie i odczytywanie liczb wielocyfrowych (z wieloma zerami lub miejscami po przecinku); przestawianie cyfr (np. 56 – 65); trudności z dodawaniem w pamięci, bez pomocy kartki papieru; nieprawidłowa organizacja przestrzenna zapisu działań matematycznych, przekształcania wzorów; zapisywanie znaków nierówności odwrotnie; nieprawidłowe odczytywanie treści w zadaniach tekstowych;

	<ul style="list-style-type: none"> • nieprawidłowe wykonywanie wykresów funkcji. <p>Geometria:</p> <ul style="list-style-type: none"> • trudności z zadaniami angażującymi wyobraźnię przestrzenną; • niski poziom graficzny wykresów i rysunków.
Biologia	<ul style="list-style-type: none"> • trudności z opanowaniem terminologii (dłuższe nazwy, nazwy łacińskie); • problemy z organizacją przestrzenną schematów i rysunków; • trudności z zapisem i zapamiętaniem łańcuchów reakcji biochemicznych; • trudności z opanowaniem systematyki (hierarchiczny układ informacji).
Chemia	<ul style="list-style-type: none"> • nieprawidłowe zapisywanie łańcuchów reakcji chemicznych; • problemy z opanowaniem terminologii (nazwy i symbole pierwiastków i związków chemicznych); • trudności z zapamiętywaniem danych zorganizowanych przestrzennie (tablica Mendelejewa).
Geografia	<ul style="list-style-type: none"> • trudności z czytaniem i rysowaniem map; • trudności z orientacją w czasie i przestrzeni (wskazywanie kierunków na mapie i w przestrzeni; obliczanie stref czasowych, położenia geograficznego, kąta padania słońca itp.); • trudności z zapamiętywaniem nazw geograficznych.
Historia i wiedza o społeczeństwie	<ul style="list-style-type: none"> • trudności z zapamiętywaniem nazw i nazwisk; • zła orientacja w czasie (chronologia, daty); • trudności z orientacją na mapach historycznych.
Kultura fizyczna	<ul style="list-style-type: none"> • trudności z opanowaniem układów gimnastycznych (sekwencje ruchowe); • trudności w bieganiu, ćwiczeniach równoważnych; • trudności w opanowaniu gier wymagających użycia piłki (tenis ziemny i stołowy, siatkówka, koszykówka itp.); • niechęć do uprawiania sportów wymagających dobrego poczucia równowagi (deskorolka, windsurfing, snowboard itp.).